

Akutläkarens kompetens och akutsjukvårdens uppdrag enligt SWESEM

Inledning

Det föreligger skillnader i organiseringen av akutsjukvården mellan regionerna, detta gäller särskilt hur akutsjukvård för barn och unga organiseras mellan sjukhus eller barnmottagningar.¹ Som regel är dock akutmottagningar sjukhusbundna medan ledningsfunktion, larmtjänst och prehospitala enheter både kan vara sjukhusbundna och ingå i regionens uppdrag eller utgå från privata vårdgivare som har avtal med regionen. Akutsjukvård består av en sammanhållen vårdprocess för den akut sjuke patienten, från telefonrådgivning, larmfunktion, prehospital akutsjukvård till omhändertagande på akutmottagningen.

SWESEM rekommenderar att *akutmottagningar organiseras i akutkliniker* som:

- Leds av specialister i akutsjukvård i rollen som verksamhetschefer
- Ansvarar för prehospital akutsjukvård
- Bedriver utbildning av ST-läkare i akutsjukvård i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter²
- Säkerställer en god arbetsmiljö, specifikt för skiftarbete³
- Erbjuder kontinuerlig fortbildning till akutklinikkens anställda⁴
- Genomför regelbunden internutbildning för att upprätthålla kompetens och beredskap vid ovanliga situationer/ katastrofer⁵
- Möjliggör för medarbetarna/kliniken att bedriva forskning
- Förhåller sig evidensbaserat till den medicinska vården samt implementerar ny medicinsk kunskap och metoder i det dagliga hälso- och sjukvårdsarbetet⁶

¹ [Socialstyrelsens statistik om väntetider och besök vid sjukhusbundna akutmottagningar 2018](#)

² [Socialstyrelsens målbeskrivning SOSFS 2015:8](#)

³ [SWESEMs arbetsmiljöpolicy 2019](#)

⁴ [SWESEMs rekommendation avseende fortbildning av specialister i akutsjukvård 2019](#)

⁵ [SWESEMs rekommendation angående internutbildning vid den egna akutenheten 2019](#)

⁶ [Socialstyrelsens målbeskrivning SOSFS 2015:8](#)

- Bedriver systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete, med kritisk granskning av den egna verksamheten syftande till att öka vårdkvaliteten och patientnyttan samt utveckla processer och verksamheten i stort⁷
- Budgeterar för patientuppdraget (se uppdragsbeskrivning) vilket bl a inkluderar adekvat bemanning, utbildning i förekommande fall, fortbildning, verksamhetsutveckling samt kvalitetssäkring
- För ett sammanhållet journalsystem för hela den akuta vårdkedjan

I en akutklinik⁸ ingår uppdrag som:

- Akut omhändertagande av den akut sjuka eller skadade patienten⁹
- Triagering, identifiering av akuta sjukdomstillstånd och prioritering av medicinsk angelägenhetsgrad utifrån symptompresentation
- Stabilisering och behandling av patienter med instabila vitalfunktioner och livshotande sjukdomstillstånd
- Utföra riktad och relevant differentialdiagnostik för att utesluta eller bekräfta akuta sjukdomstillstånd samt värdera risker och nytta med olika handläggningsalternativ
- Anpassad smärtlindring vid akut sjukdom/skada efter intensitet och duration
- Kliniken skall säkerställa att det finns adekvat medicinteknisk utrustning för identifiering, diagnostik och behandling av akuta sjukdomstillstånd
- Tillse att patienter som bedöms ej vara i behov av akutklinikens resurser hänvisas till rätt vårdnivå. Bedömning skall dokumenteras i journal.
- Ansvar för organisationen och genomförande av akutsjukvård vid förhöjt beredskapsläge¹⁰

⁷ [Socialstyrelsens målbeskrivning SOSFS 2015:8](#)

⁸ Akutklinik kan t ex vara preshospital enhet, larmenhet eller akutmottagning

⁹ [Socialstyrelsens statistik om väntetider och besök vid sjukhusbundna akutmottagningar 2018](#)

¹⁰ [Socialstyrelsens målbeskrivning SOSFS 2015:8](#)

Från Socialstyrelsens föreskrift ang läkarnas specialiseringstjänstgöring SOSFS 2015:8 :

“Kompetensbeskrivning av specialiteten Akutsjukvård

Specialiteten akutsjukvård karaktäriseras av handläggning av alla akuta sjukdomstillstånd och olycksfall, i alla åldrar, under begränsad tid och med tillgängliga resurser. Akutsjukvården innefattar larmfunktion, prehospitalt omhändertagande och handläggning på akutmottagning.

Kompetensområdet omfattar

- *värdering av risken kontra nytta med olika handläggningsalternativ ur ett medicinskt, logistiskt och etiskt perspektiv samt ur ett patientsäkerhetsperspektiv, och*
- *ledning och prioritering av vårdinsatser såväl för den enskilda patienten som för akutenheten som helhet, inklusive arbetsledning i situationer där det akuta vårdbehovet överstiger tillgängliga resurser.*

Samverkan med andra specialiteter och professioner inom hälso- och sjukvårdens organisation är viktigt för kompetensområdet.

Den specialistkompetenta läkaren ska

- *behärska identifiering, prioritering, stabilisering och behandling av patienter med instabila vitalfunktioner och livshotande sjukdomstillstånd, och*
- *kunna självständigt prioritera, utreda och utifrån en sannolikhetsbedömning behandla patienter i alla åldrar och med alla kontaktorsaker som förekommer på en akutenhet.*

För detta krävs en förmåga att tillämpa epidemiologiska kunskaper och att verka preventivt. Vidare ska den specialistkompetenta läkaren ha förmåga att värdera risker och nytta med olika handläggningsalternativ ur ett etiskt perspektiv, ett patientsäkerhetsperspektiv och ett logistiskt perspektiv.

Den specialistkompetenta läkaren ska även kunna

- *ansvara för medicinskt säkra transporter samt planera uppföljning både inom och utanför den egna sjukvårdsenheten, och*
- *leda vårdinsatser och resursfördelning samt kontinuerligt anpassa dem efter både den enskilda patientens och hela enhetens varierande behov.”*

Ingår i Akutsjukvårdens uppdrag enligt SWESEM:

- Öppen dygnet-runt verksamhet för oplanerad, akut hälso- och sjukvård inom akutsjukvårdens kompetensområde (se ovan)
- Bedriva prehospita akutsjukvård samt medicinskt stöd och ledningsfunktion till prehospitala enheter och larmtjänst
- Ledande roll i kris- och katastrofberedskap inom den akuta vårdkedjan
- Forsknings- och utvecklingsarbete inom akutsjukvård
- Medverka i preventivt folkhälsoarbete
- Planera och ansvara för medicinskt säkra intra- och extrahospitala transporter till och från akutmottagningen
- Samverka med andra hälso- och sjukvårdsenheter inom primärvården och slutenvården
- Samverka med aktörer utanför hälso- och sjukvården som t ex räddningstjänst, polismyndigheten, försäkringskassan, skola och verksamheter inom socialtjänsten inom området akutsjukvård

Uppdraget innebär att akutsjukvården aktivt skall arbeta med att förebygga, identifiera och hantera akuta aspekter av odifferentierad sjukdom och skada. I den akuta vårdkedjan ingår larmfunktion, prehospitalt omhändertagande, triage, prioritering, initial evaluering, resuscitering, stabilisering och handläggning av brådskande och akuta tillstånd oavsett sökorsak. Akutsjukvården har patientansvar tills utskrivning sker från akutmottagningen och ansvaret överförs till mottagande slutenvårdsenhet, alternativt tills patienten anses färdigbehandlad på akutmottagningen och efter behov följs upp inom öppenvården.

Akutsjukvårdens verksamheter skall ansvara för bemanning och säkerställa adekvat utbildning för hela personalstyrkan för att upprätta kompetens, detta för att patientsäkert kunna omhänderta akut sjuka patienter. De skall vidare ansvara för organisationen och genomförande av akutsjukvård i både normalläge och vid förhöjt beredskapsläge och vara tillgänglig för hela befolkningen.